

Cornellis Jans van Steendam verkozen tot ouderling in 1681

Op 4 februari 1672 werd Cornellis Jans diaken of *arm-vooght*, hij werd *wederom verkoren*. Er was dus een eerdere ambtsperiode. In de eerste notities in de Acta Consistorij, gedateerd op 21 juli 1667, wordt Jan Meertens genoemd als diaken. Een eerdere ambtsperiode van Cornellis Jans zal in de jaren daarvoor geweest zijn. Cornelis Jans wordt Armvoogt *in plaatse van de afgaande Arm-voogt*. De uitdrukking *afgaande* lijkt te wijzen op een regulier aftreden. Bij de benoeming van Jan Warners tot Armvoogt op 15 mei 1670 *in de plaatse van d'Eerb. Luie Cornelis* wordt tussen haakjes toegevoegd: *na kerckenordere*. Hier wordt blijkbaar bedoeld op een reglement met betrekking tot de duur van een ambtsperiode en moment van aftreden.

Waarschijnlijk werd bedoeld op de kerkenordening opgesteld door de Nationale Synode te 's Gravenhage, die bijna een eeuw daarvoor had plaatsgevonden, van 20 juni tot 1 augustus 1586. Artikel 25 van deze kerkenordening bepaalt dat *de ouderlinghen ende diakenen sullen twee jaren dienen, ende alle jaer sal het halve deel verandert, ende andere in de plaetse ghestelt werden, ten ware dat de gheleghentheydt ende 't profijt van eenighe Kercken anders veryschte*.¹ Deze kerkenordening in de redactie van de Haagse synode werd voor het eerst uitgegeven in 1612, en werd jarenlang herdrukt. Voor Onderwierum heeft mogelijk vanwege de geringe grootte van de kerk de uitzondering gegolden die in het *ten ware* in bovenstaand artikel ligt besloten. Een vrije weergave van deze zinsnede is: tenzij dat de situatie of het belang van een plaatselijke kerk anders vereist. Misschien waren in Onderwierum niet voldoende geschikte kandidaten om elk jaar opnieuw ouderlingen uit te kunnen kiezen.

¹ Uit Acta van de Nederlandsche synoden der zestiende eeuw, verzameld en uitgegeven door F.L. Rutgers, tweede onveranderde druk, 1980. Dordrecht: J.P. van den Tol, pag 493.

139

Anne j 681 den 20 Merit
 Zijn als Ouderlingen bevestiget
 de Eerbare Cornellis Jans van
 Steendam, onde de Eerbare Jan
 Warners na dat driemaal van
 den predickstoel gekondigt waren
 Den 10 May is de Eerbare Evert
 Jacobs als Diaken bevestiget na
 dat driemaal was gekondigt
 in plaats van de Eerbare
 Cornellis Jans

In 1672 werd Cornellis dus diaken, twee jaar eerder werd Jan Warners als armvoogt bevestigd. Of hij al die jaren diaken is geweest is niet duidelijk. In elk geval was hij (opnieuw) diaken in 1681. Want op 20 maart 1681 werden na verkiezingen Jan Warners en *de Eerbare Cornellis Jans van Steendam* tot ouderlingen benoemd. Evert Jacobs volgt Cornellis Jans op als diaken. En hier vinden we dan de oudste vermelding van een voorvader met de naam Steendam. Waar in de doorlopende aantekeningen in de Acta Consistorij nog wordt gesproken over de benoeming van Cornellis Jans, wordt dit later herhaald met de toevoeging *van Steendam*.

De andere twee kerkenraadsleden, Jan Warners en Evert Jacobs

Met Cornellis werd Jan Warners tot ouderling verkozen en bevestigd. Jan had sinds 1670 ervaring als armvoogd. Hij was op 9 april 1673 gehuwd met de *deugdzame* Marretien Everts, zij werd *tot lidmaet van onse Gemeente* *angenomen, komende met attestatie den 12 Jun 1673, van Stedum*. Vier jaar eerder had ze belijdenis gedaan te Stedum. Jan is *Mr* oftewel vakbekwaam meester. Na zijn overlijden, waarschijnlijk in 1693, hertrouwt Marretien op 9 juni 1695 met Lue Mennes, schoenmaker te Warffum, hij wordt op 8 maart 1696 lid van de gemeente. Ook wordt hij later diaken, want na zijn overlijden wordt gezegd dat Theophilus Johannis benoemd wordt als diaken in plaats van wijlen Lue Mennes. Deze Theophilus was twee jaar eerder gehuwd met Trienje Rienders, met wie hij dan twee kinderen heeft, Johannis en Derkje. Een kleinzoon van Theophilus, Reinder Jans, zal ook de achternaam Steendam gaan dragen.

En Evert Jacobs werd dus tot diaken benoemd. Hij had op 30 november 1670 belijdenis gedaan in de kerk te Onderwierum en was sinds 25 maart 1677 gehuwd met Martje Jeltens uit Adorp. Haar attestatie werd in Onderwierum ingeschreven op 15 juni. Evert Jacobs is niet lang diaken

geweest. In 1686 wordt bij de verkiezing van zijn opvolger gemeld dat Evert Jacobs is *vertrocken na het Carspel Bedum*.

Bij de koopmansfamilie Hillebrants

We komen Cornellis Jans ook tegen in een kasboek van de koopmansfamilie Hillebrants uit Onderdendam. In de bijgehouden boekhouding staat dat in april van het jaar 1684 Cornelis Jans tot Onderwierum zwart linnen koopt. *Den 25 april 1684 – Cornellis Jans tot Onderwierum zijn ... is schuld: 50 7/8: st voor swart linnen*. Minder dan twee maanden later, op 6 juni 1684, doet Hillebrandt, een zoon van Cornellis Jans, belijdenis. Werd de stof gekocht voor deze dag, voor een zwart pak voor hem of voor vader Cornelis?

De koopmansfamilie Hillebrants is genoemd naar Jacob Hillebrants, gehuwd met Grietje Martens. Zij kwamen 30 november 1683 met attestatie van Bedum in Onderwierum aan, waarbij werd vermeld dat hij *gewesen ouderlingh tot Bedum* was. Hij is niet opnieuw ouderling geworden in Onderwierum, hoewel ze daar wel enige tijd woonden. Ze hadden vier kinderen², Hillebrand³, Claas, Trijnie⁴ en Marten⁵. De familie had een bedrijf in kruidenierswaren. Van de boekhouding van dit bedrijf is onder andere dit kasboek bewaard gebleven⁶. Dochter Trijnie Jacobs was getrouwd met Julle Sipkes en het kasboek (1683 - 1798) is waarschijnlijk het eerst door hem gebonden.

300 jaar geleden kon je in Nederland met de volgende munten betalen. In de tweede kolom staat de waarde van de munt uitgedrukt in stuivers.

goudgulden	65
rijksdaalder	50
daalder	30
florijn	28
gulden	20
schelling	6
dubbeltje	2
stuiver	1
duit	1/8

Gegevens van website van het [Rijksmuseum Het Koninklijk Penningkabinet](#)

² De in de tekst genoemde vier kinderen worden vermeld op de website van de GA. In doopboek Bedum laat een Jacob Hillebrandt vier kinderen dopen, namelijk Hillebrant in 1666, Claes in 1670, Martien in 1674 en Eisse in 1682. Trijnie heb ik nog niet kunnen vinden. Of dit de bedoelde Jacob is? Het ligt wel voor de hand.

³ Hillebrant Jacobs huwt Elisabeth Syrts. Kinderen: Martien, Evertien en Trijnje, gedoopt te Obergum & Maarhuizen.

⁴ Het huwelijk van Trijnie: 1682 Julle Sipkes, zw S.Julles lwon t.Middelst.,cop Onderwi.21-5, Trijntjen Jacobs, dr J.Hillebrandts won t.OnderdenDam in Bc

⁵ Marten Jacobs, geboren in Onderdendam, huwde op zaterdag 12 april 1704 met Trijnje Jacobs, een dochter van Jacob Sijbolts, landbouwer te Warffum en Geertruid Cornelis. Het kerkelijk huwelijk vond plaats op zondag 4 mei 1704 in Onderwierum. Trijnje werd gedoopt op donderdag 25 april 1675 in Warffum en overleed voor vrijdag 25 april 1760 in Onderdendam, 85 jaar oud. Marten is overleden voor vrijdag 25 april 1760 in Onderdendam. Marten en Trijnje kregen kinderen, waaronder Jacob, Hilbrand en Grietje. Deze laatste huwde op 16-07-1730 met Gerrijt Joostens, van Maarhuisen. Zie ook: GA 530.3: Akte van verkoop en overdracht door Albert Boelens en zijn vrouw Trijnje Onnes op de Breede aan Enno Sijmens en zijn vrouw Maaijke en Marten Jacobs en zijn vrouw Trijnje te Onderdendam van ca. 28 grazen land in Onderwierum voor de som van 55 car. gld. verleden voor Abel E. van Bolhuis, redger te Middelstum, 1705 juni 12.

⁶ Jacob Hillebrants was getrouwd met Grietje Martens. Zij waren in 1683 met attestatie vanuit Bedum in Onderwierum gekomen. Zij kregen 4 kinderen, Hillebrand Jacobs, Claas Jacobs, Trijnie Jacobs en Marten Jacobs. Trijnie Jacobs was getrouwd met Julle Sipkes en het kasboek (1683 - 1798) is waarschijnlijk het eerst door hem gebonden. De familie bezat een bedrijf in kruidenierswaren. Het kasboek is in het archievenoverzicht van het RAG van december 1980 opgevoerd onder archievennummer 041.3. Dit is zo gebleven, maar het deel is gevoegd bij de andere stukken betreffende de familie Hillebrands onder inv.nr. 18 van deze inventaris. Aan de inventaris zijn toegevoegd een genealogie en een zegellijst. Te vinden in de Groninger Archieven, toegangsnummer 530, inventarisnummer 18.

Via de alfabetische inhoudsopgave op voornaam in het kasboek worden we verwezen naar pagina 4 van de boekhouding. Op deze dubbele pagina vinden we de aankopen van Cornelis Jans tot Onderwierum, gedaan in de periode van 19 november 1683 tot en met 27 december 1684. Daarbij staat aangetekend dat de laatste schuld op 10 oktober 1685 werd voldaan. Naast de aankopen worden steeds in drie kolommen de kosten weergegeven, in guldens, stuivers en duiten. De meeste tekst van het kasboek is moeilijk leesbaar. Duidelijk is wel te lezen dat op 19 november 1683 Cornelis *tweiback* (beschuit) koopt voor 1½ st, wat in de kolommen weergegeven wordt met: 0 - 1 – 4. De waarde van een gulden stond gelijk aan twintig stuivers, de waarde van een stuiver gelijk aan 8 duiten. Zie ook de kadertekst.

Op de bewuste pagina's in het kasboek komen ook twee andere namen voor. Zo wordt op 27 november het een en ander verrekend met Hillebrandt Cornelis, en op 8 februari 1684 wordt op dezelfde wijze Jan Cornelis genoemd. Het ligt voor de hand om te denken aan nauw betrokkenen, gezien het patroniem is het zeer aannemelijk dat we hier met twee zonen van doen hebben. En dan wordt in dit kasboek op 25 april 1684 beschreven dat Cornelis *swart swis* [?, de tekst is hier slecht leesbaar], *swart linnen en ander waren*' koopt, in totaal voor een bedrag

van 2 guldens, 10 stuivers en 7 duiten, welk bedrag hij betaalt op 3 november van dat jaar. Hiernaast staat een duit van Groningen en Ommelanden uit 1682 afgebeeld⁷, mogelijk heeft Cornelis met een dergelijke duit betaald. Een gemiddeld jaarlijkse inkomen bedroeg toen ongeveer 350 guldens, bij deze aankopen gaat het dus om ongeveer een dag loon.

Bewijs van voorouderschap van Cornellis Jans van Steendam

Het is volstrekt helder dat Kornellijs Jans en zijn vrouw Elsjen Klaassen Vegter voorouders zijn. Is het zeker dat deze Kornellijs afstamt van Cornellis Jans van Steendam? De vader van deze Kornellijs Jans heeft, vanwege het patroniem, zeer waarschijnlijk de voornaam Jan. Een zekere Jan Cornellis huwt met Martjen Doekes. Dat zij de ouders zijn van genoemde Kornellijs Jans lijkt gezien vanuit vernoeming ook passend. Kornellijs zelf is dan naar zijn opa genoemd, en de namen van zijn ouders (Jan en Martje) werden doorgegeven aan twee kinderen. De naam van de andere zoon, Claas, werd bepaald door de naam van zijn schoonvader. Het huwelijk van deze Jan en Martje werd afgekondigd in Onderwierum. Dat maakt het aannemelijk dat Jan daar geboren werd, zodat gezocht moest worden naar een zekere Cornellijs, gezien het patroniem. In Onderwierum werd inderdaad een Cornellis Jans gevonden, en wat alle twijfel definitief wegnam was dat de naam gevolgd werd door de toevoeging 'van Steendam'. Uit de boekhouding van Hillebrants bleek al dat er waarschijnlijk een zoon Jan en een zoon Hillebrant waren. Cornellis Jans is dus stamhouder van de familie Steendam.

Hindrick Cornellis, Jacob Cnellis en Geertruidt Cnellis

En dan is er een Hindrijck Cornelis. Naar alle waarschijnlijkheid is dat ook een broer. Hij is ook afkomstig uit Onderwierum, wordt ook aangeduid met *de eerbare*. 15 Juni 1678 wordt afgekondigd dat hij in het huwelijk zal treden met *de deuchtsame* Grietje Willems van Tinallinge. Het huwelijk wordt voltrokken in Tinallinge op 14 juli. Op 27 nov 1673 doet hij belijdenis. Hij zal dus geboren zijn omstreeks 1652. Volgens de [lidmatenlijst van Tinallinge](#)

Uit GA 1184/4 blijkt dat Jacob Hillebrants is overleden voor 1703 : 'Schuldbekentenis, groot 50 Carolusguldens, ten laste van Hindrick Roelefs en Lucke Ates e.l. te Onderwierum en ten bate van Greetien Martens, weduwe van Jacob Hillebrants, te Onderdendam. Datering 1702 juni 28. Met dorsale kwijting d.d. 1712 augustus 17 NB Het zegel is verloren. Het stuk is beschadigd. Omvang 1 charter.'

⁷ zie www.detectorvondsten.nl

komt op 8 september 1678 Hindrik Cornellis met att. van Onderwierum. Hebben Hindrik en Grietje zich daar gevestigd? In het doopboek van Tinallinge zijn geen kinderen van Hindrik en Grietje te vinden. Op 16 oktober 1681 wordt een Welmut gedoopt in Noordbroek, vader is Hindrik Cornellijs en de naam van moeder is Grietie. Of dat een nakomeling is, is sterk de vraag.

Verder staat bij Westerdijkshorn vermeld dat een zekere E. Jacob Cnellis, afkomstig van Westerdijkshorn, op 22.12.1695 huwt met Anje Andries van Souwert. Is dit ook een broer? Het zou kunnen, vanwege de naam van de dochter. Op 18 september 1691 laten Jacob en Anje een dochter Grietje dopen te Westerdijkshorn, op 9 december 1698 laten ze opnieuw een dochter Grietje dopen te Onderwierum, op 1 december 1700 Aaltje en op 5 november 1702 opnieuw een Aaltje te Westerdijkshorn. Wat er tegen pleit is dat van Jacob Cornellis gezegd wordt dat hij op 15 september 1690 met attestatie van de kerk te Bedum aan komt in de gemeente van Westerdijkshorn. En op 17 maart 1693 wordt *na ondersouckinge* Anje Andries van Souwert lid *van Gods kerkck geduijrende de bedieningen van Antonius Oortman pastor in Onderwierum en Dijkshorn*. Anje Andrijs, weduwe van Jacob Cnellis, hertrouwt in Westerdijkshorn op 24 mei 1705 met Ate Peters, van Baflo. Op 24 mei 1706 laten Ate Peter en Anje Andries een dochter Grietje dopen te Westerdijkshorn. Meer nakomelingen heb ik niet kunnen vinden.

Eveneens trouwt in Westerdijkshorn een uit die plaats afkomstige Geertruijd Cnellis met dorpsgenoot Luijtjen Harmens, op 8 januari 1708. Op 16 oktober 1707 waren ze ook afgelezen in Noordwolde. Is dit een zus? Zij wordt lid 14 juni 1705 te Onderwierum. Op 10 martij 1705 staat in de Acta Consistorij genoteerd: *Deselven dito Gertruijdt Cnellis tot een lidmaet der gemeijnte angenommen*. Op 20 januari 1709 wordt Martje gedoopt te Westerdijkshorn en op 1 juli 1711 wordt opnieuw een Martje gedoopt, nu te Onderwierum. Meer nakomelingen heb ik niet kunnen vinden.

In Onderwierum huwt op 17 mei 1685 de E: Sirp Elama van Middelstum met de deuchtsame Elske Cornellis, op den Haver. Is Elske ook een zus? Volgens een andere website niet! Meer nakomelingen heb ik niet kunnen vinden. Anno 1702, den 5 desember, is de dughtsame Elske Cornelis, huisvrouw van Sirp Elama tot Toorenwert in de noort, christelick in den Heere untslapen. MYN ZIEL IS WECH GERUCKT / EN IK LIGH HIR INT GRAF GEDRUCKT / NU IS MIN ZIEL INT HEEMELS HOEF / EN LICHAAM HIR WART ARDENSTOF.

Ouders van Cornellis Jans

Kaart van de provincie plaats op de Campen bij Oldehove buitendijks gelegen. Meijer: Jan Cornelis. Afzonderlijke vermelding grootte der percelen. Met boerderij in opstand getekend, schaalstok en passer. H. Bierum, 1669-01-22